

Offentliggjøring av finansiell informasjon

Pilar III dokument pr 31.12.2020

Innhold

1	INNLEDNING	3
1.1	Innledning	3
1.2	Opplysninger på konsolidert nivå	3
1.3	Overgang fra NGAAP til IFRS	3
2	KAPITALDEKNINGSREGLER	4
2.1	Pilar 1 – Minimumskrav til ansvarlig kapital	4
2.2	Pilar 2 – Vurdering av samlet kapitalbehov og individuell tilsynsmessig oppfølging	4
2.3	Pilar 3 – Institusjonens offentliggjøring av finansiell informasjon	5
3	ANSVARLIG KAPITAL OG KAPITALKRAV	6
3.1	Ansvarlig kapital for banken	6
3.2	Ansvarlig kapital konsolidert	7
3.3	Kapitalkrav for banken	8
3.4	Kombinert kapitalbufferkrav for banken	9
3.5	Kombinert kapitalbufferkrav konsolidert	10
3.6	Uvektet kjernekapital for banken (Leverage Ratio)	11
3.7	Uvektet kjernekapital konsolidert (Leverage Ratio)	11
4	STYRING OG KONTROLL AV RISIKO	12
4.1	Innledning	12
4.2	Organisering og ansvar	12
4.3	Risiko- og kapitalstyring	13
4.4	Risikoområder	14
5	RISIKOOMRÅDER UNDER PILAR II – REGULATORISK KAPITAL	16
5.1	Kredittrisiko - Standardmetoden	16
5.1.1	Engasjementer fordelt på risikotype	17
5.1.2	Engasjementer fordelt på geografisk områder	17
5.1.3	Engasjementer fordelt på bransjer	18
5.1.4	Gjenstående løpetid for engasjementene	18
5.1.5	Nedskrivning på utlån og garantier	18
5.1.5.1	Misligholdte og øvrige tapsutsatte engasjement fordelt på kundegrupper og bransjer	20
5.1.5.2	Misligholdte og øvrige tapsutsatte engasjement fordelt på geografisk område	21
5.1.5.3	Resultatført tap	21
5.2	Operasjonell risiko	22
6	Tilleggs kapital (Pilar II)	23
6.1	Innledning	23
6.2	Kredittrisiko	23
6.3	Likviditetsrisiko	23
6.3.1	Bankens funding og likviditet	24
6.3.1.1	Forfallsstruktur på bankens obligasjonslån	24
6.3.1.2	Bankens likviditet	24
6.4	Markedsrisiko	24
6.4.1	Egenkapitalposisjoner	25
6.4.2	Renterisiko	25
6.4.3	Spreadrisiko	25
6.5	Operasjonell risiko	25
6.5	Forretnings-, omdømme- og strategisk risiko	26
7	OPPSUMMERING	26

1 INNLEDNING

1.1 Innledning

Kapitalkravsregelverket (CRR/CRD IV) stiller krav til offentliggjøring av informasjon om risikostyring og kapitalstyring, og dette dokumentet er utarbeidet for å oppfylle Flekkefjord Sparebank sin informasjonsplikt etter dette regelverket.

Dokumentet oppdateres årlig og publiseres etter at bankens årsrapport er endelig fastsatt av generalforsamlingen.

Årsrapporter og kvartalsrapporter publiseres løpende på bankens hjemmeside.

Alle beløp er angitt i tusen kroner pr 31.12 dersom ikke annet er opplyst.

1.2 Opplysninger på konsolidert nivå

Flekkefjord Sparebank inngår ikke i regnskapsmessig konsern, så alle regnskapstall er på banknivå.

Banken er imidlertid underlagt krav om konsolidering for kapitaldekningsformål og uvektet kjernekapital på grunn av eierandelen i Verd Boligkreditt AS (Verd) og Brage Finans AS (Brage).

1.3 Overgang fra NGAAP til IFRS

Regnskapet er utarbeidet i overensstemmelse med ny årsregnskapsforskrift for banker mv. gjeldende fra 1.1.2020 ("Forskriften") i samsvar med IFRS med mindre annet følger av denne forskrift.

Banken har valgt å ikke omarbeide sammenligningstall i samsvar med Forskriftens § 9-2. Det betyr at regnskapstallene for 2019 er utarbeidet i samsvar med regnskapsloven og norsk god regnskapsskikk med de unntak og tillegg som fulgte av bestemmelsene i Forskrift om årsregnskap m.m. for banker mv. (Årsregnskapsforskriften) gjeldende t.o.m 31.12.2019. For en beskrivelse av regnskapsprinsippene gjeldende for 2019 vises det til note 1 i årsregnskapet for 2019. Tallene for 2019 er dermed ikke direkte sammenlignbare med informasjonen som presenteres for 2020.

Forskjellene som oppstod ved overgangen til nye regnskapsprinsipper pr. 1. januar 2020 ble ført direkte mot annen egenkapital, og det vises til note 33 i årsregnskapet for 2020.

2 KAPITALDEKNINGSREGLER

Kapitaldekningsregelverket baseres på tre pilarer.

2.1 Pilar 1 – Minimumskrav til ansvarlig kapital

Pilar 1 omhandler minstekravet til ansvarlig kapital for kredittisiko, operasjonell risiko, markedsrisiko og risiko knyttet til verdipapirisering. Minstekravet for total kapitaldekning er fastsatt til 8 %, hvorav 4,5 % skal være ren kjernekapital og 6 % kjernekapital.

Det er i tillegg innført følgende bufferkrav ut over minimumskravet på 8 % for standardbanker.

Pr 31.12.20 var disse kravene:

Bevaringsbuffer	2,5 %
Systemrisikobuffer	3,0 %
Motsyklisk kapitalbuffer	1,0 %

Kapitaldekningen fastsettes som forholdet mellom bankens samlede ansvarlige kapital og risikovektede eiendeler.

De metodene som banken bruker ved beregning av minimumskravene for henholdsvis kredittisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko er vist i figuren nedenfor.

Type risiko:	Valgt metode:
Kredittisiko	Standardmetode
Markedsrisiko	Standardmetode
Operasjonell risiko	Basismetode

2.2 Pilar 2 – Vurdering av samlet kapitalbehov og individuell tilsynsmessig oppfølging

Banken skal ha en prosess for å vurdere samlet kapitalbehov i henhold til vedtatt risikoprofil samt en strategi for å vedlikeholde sitt kapitalnivå. Tilsynsmyndighetene skal overvåke og evaluere bankens interne vurdering av kapitalbehov og tilhørende strategi. Tilsynet skal sette i verk passende tiltak dersom de ikke anser prosessen for å være tilfredsstillende.

Proessen skal gjennomføres minimum årlig basert på vurdering av eksponering, kvaliteten i styring og kontroll og hvor risikoen kvantifiseres gjennom beregning av risikojustert kapital. Det benyttes så vel kvantitative metoder som kvalitative vurderinger ved fastsettelsen av kapitalbehovet.

Finanstilsynet foretar jevnlig vurdering av foretakenes risiko og kapitalbehov (SREP). I vurderingen legges det til grunn at foretaket skal ha kapital ut over minstekravet og bufferkrav for risikoer som foretaket er utsatt for og som ikke, eller bare delvis, er dekket i minstekravet i pilar 1 (pilar 2-krav). Pilar 2-kravet skal dekkes av ren kjernekapital.

Finanstilsynet fastsatte i 2019 bankens Pilar 2 krav til 2,5 %, dog minimum NOK 83 mill.

2.3 Pilar 3 – Institusjonens offentliggjøring av finansiell informasjon

Formålet med Pilar 3 er å supplere minimumskravene i Pilar 1 og den tilsynsmessige oppfølgingen i Pilar 2. Pilar 3 skal bidra til økt markedsdisiplin gjennom krav til offentliggjøring av informasjon som gjør det mulig for markedet, herunder analytikere og investorer, å vurdere bankens risikoprofil og kapitalisering samt styring og kontroll.

Informasjonen skal offentliggjøres og oppdateres minimum årlig. For øvrig er banken pålagt å offentliggjøre informasjon som anses egnet til å påvirke beslutningen til brukere av informasjonen i forbindelse med økonomiske forhold, senest 30 dager etter at banken er eller burde vært klar over forholdet. Informasjonen skal offentliggjøres på internett, og skal være tilgjengelig i minst fem år fra tidspunkt for offentliggjøring.

3 ANSVARLIG KAPITAL OG KAPITALKRAV

Bankens ansvarlige kapital består kun av ren kjernekapital. Ved beregning er det tatt hensyn til tillegg, fradrag og begrensninger i henhold til kapitalkravforskriftens definisjoner. Beregningene viser at banken er godt rustet til å møte økte kapitalkrav.

3.1 Ansvarlig kapital for banken

Banken benytter standardmetoden for kredittrisiko og basismetoden for operasjonell risiko. Tabellen under viser bankens samlede beregningsgrunnlag, ansvarlig kapital og kapitaldekning pr 31.12. Oversikten er satt opp i samsvar med Finanstilsynets skjema for rapportering av ansvarlig kapital.

Ansvarlig kapital:	2020	2019
Sparebankens fond	841.457	819.134
Fond for urealiserte gevinster	76.536	0
Gavefond	11.791	0
Sum balanseført egenkapital	929.783	819.134
Regulatoriske justeringer		
Fradrag for forsvarlig verdsettelse ved bruk av virkelig verdi på eiendeler	-6.084	0
Immaterielle eiendeler	-3.243	-2.913
Fradrag ansvarlig kapital i andre finansinstitusjoner	-59.834	-54.831
Sum regulatoriske justeringer i ren kjernekapital	-69.160	-57.744
Ren kjernekapital	860.624	761.390
Annen godkjent kjernekapital	0	0
Kjernekapitaldekning	860.624	761.390
Tilleggskapital	0	0
Netto ansvarlig kapital	860.624	761.390
Risikoveid beregningsgrunnlag:		
Kredittrisiko	3.196.656	3.029.437
Operasjonell risiko	211.567	218.437
Markedsrisiko	0	0
Fradrag i beregningsgrunnlaget	0	0
Samlet beregningsgrunnlag	3.408.224	3.247.874
Ren kjernekapitaldekning	25,25 %	23,44 %
Kjerkapitaldekning	25,25 %	23,44 %
Kapitaldekning	25,25 %	23,44 %

3.2 Ansvarlig kapital konsolidert

Det er ved kapitalkravsregningen innført krav om konsolidering av samarbeidende finansielle foretak med eierandeler på under 20 %. Det er imidlertid avklart med Finanstilsynet at eierandelen vår på 0,93 % i Frende Holding AS er uvesentlig og ikke trenger konsolideres.

Flekkefjord Sparebank konsoliderer i henhold til kapitalkravsregelverket med Verd Boligkreditt AS og Brage Finans AS.

Eierandeler som skal konsolideres	2020	2019
Verd Boligkreditt AS	10,18 %	10,81 %
Brage Finans AS	2,03 %	2,03 %

Konsolidert kapitaldekning	Ren kjernekapital	Kjernekapital	Ansvarlig kapital
Bankens kapital	860.624	860.624	860.624
Forholdsmessig andel av kapital fra Verd	56.722	62.118	69.244
Forholdsmessig andel av kapital fra Brage	39.062	42.615	47.385
Reversering av fradrag	0	0	0
Interne eliminerings	-46.751	-47.016	-58.912
Konsolidert kapitaldekning	909.657	918.341	918.341
Netto beregningsgrunnlag banken	3.408.224	3.408.224	3.408.224
Forholdsmessig andel av netto beregningsgrunnlag fra Verd	390.625	390.625	390.625
Forholdsmessig andel av netto beregningsgrunnlag fra Brage	246.032	246.032	246.032
Interne eliminerings	-169.871	-169.871	-169.871
Netto konsolidert beregningsgrunnlag	3.875.010	3.875.010	3.875.010
Konsolidert kapitaldekning	23,47 %	23,70 %	23,70 %

3.3 Kapitalkrav for banken

Minimumskrav til ansvarlig kapital under Pilar 1 utgjør 8 %, og tabellen under viser kapitalkravet fordelt på engasjementskategoriene under kredittrisikoen, samt for operasjonell risiko. Videre vises kapitalkrav knyttet til de ulike bufferkravene.

Engasjementskategorier:	Sats	2020	2019
Stater og sentralbanker		0	0
Lokale og regionale myndigheter		684	419
Offentlig eide foretak		0	0
Multilaterale utviklingsbanker		0	0
Internasjonale organisasjoner		0	0
Institusjoner		1.926	4.321
Foretak		5.781	7.371
Massemarkedsengasjementer		0	0
Pantesikkerhet i eiendom		207.949	209.872
Forfalte engasjementer		6.991	2.963
Høyrisiko-engasjementer		5.633	0
Obligasjoner med fortrinnsrett		3.565	2.853
Andeler i verdipapirfond		837	483
Egenkapitalposisjoner		20.338	12.924
Øvrige engasjementer		2.028	1.150
Markedsrisiko		0	0
Kapitalkrav kredittrisiko		255.732	242.355
Kapitalkrav markedsrisiko		0	0
Kapitalkrav operasjonell risiko ¹⁾		16.925	17.475
Minimum kapitalkrav under pilar 1	8,0 %	272.658	259.830
Bufferkrav:			
Bevaringsbuffer	2,5 %	85.206	85.206
Systemrisikobuffer	3,0 %	102.247	102.247
Motsyklisk kapitalbuffer ²⁾	1,0 %	34.082	34.082
Bankens samlede kapitalkrav under pilar 1	14,5 %	494.192	481.365
Pilar 2-krav ihht SREP	2,5 %	85.206	83.000
Bankens totale kapitalkrav under pilar 1 og 2	17,0 %	579.398	564.365

1) Banken benytter basismetoden for beregning av krav til ansvarlig kapital som skal dekke den operasjonelle risiko.

Beregningsgrunnlaget i basismetoden er 15 % av gjennomsnittlig inntekt de tre siste år multiplisert med 12.5.

2) 31.12.2019 var motsyklisk kapitalbuffer 2,5 %

Finanstilsynets rundskriv 5/2020 fra desember 2020 om at finansiering av investeringseiendommer skal klassifiseres som høyrisiko medførte at banken i 2020 flyttet engasjement på ca 87 mill kr til kategorien «Høyrisiko-engasjement».

3.4 Kombinert kapitalbufferkrav for banken

Bankenes kapitalkrav består av ulike deler, som bevaringsbuffer, systemrisikobuffer og motsyklisk kapitalbuffer. Banken er ikke definert som systemviktig bank, og er dermed heller ikke pålagt å beregne buffer for systemviktige banker.

Pilar 2-kravet ihht SREP ble gjort gjeldende fra 31. mars 2019.

Kapitalbuffer for banken (%)	Ren Kjernekapital	Kjernekapital	Ansvarlig kapital
Minimumskrav til kapital Pilar 1	4,50 %	6,00 %	8,00 %
Bevaringsbuffer	2,50 %	2,50 %	2,50 %
Systemrisikobuffer	3,00 %	3,00 %	3,00 %
Motsyklisk kapitalbuffer	1,00 %	1,00 %	1,00 %
Pilar 2-krav ihht SREP fra 31.12.2019	2,50 %	2,50 %	2,50 %
Samlet kapitalkrav	13,50 %	15,00 %	17,00 %
Bankens kapital i %	25,25 %	25,25 %	25,25 %
Kapitalbuffer	11,75 %	10,25 %	8,25 %

Kapitalbuffer for banken (NOK)	Ren Kjernekapital	Kjernekapital	Ansvarlig kapital
Minimumskrav til kapital Pilar 1	153.370	204.493	272.658
Bevaringsbuffer	85.206	85.206	85.206
Systemrisikobuffer	102.247	102.247	102.247
Motsyklisk kapitalbuffer	34.082	34.082	34.082
Pilar 2-krav ihht SREP fra 31.12.2019	85.206	85.206	85.206
Samlet kapitalkrav	460.110	511.234	579.398
Bankens kapital	860.624	860.624	860.624
Kapitalbuffer	400.514	349.390	281.226

Som det framgår av tabellene, er banken godt rustet til å møte både gjeldende og fremtidige kapitalkrav.

Standardtabell for offentliggjøring av opplysninger om foretaks overholdelse av kravet om motsyklisk kapitalbuffer

Konsolideringsnivå:	Ikke konsolidert
---------------------	------------------

Geografisk fordeling av relevante kredittengasjement

Rad		Generelle kredittengasjementer		Engasjementer i handelsporteføljen		Verdipapirsieringsengasjementer		Kapitalkrav				Vekter for kapitalkrav	Motsyklisk kapitalbuffersats
		Engasjementsbeløp for SA	Engasjementsbeløp for IRB	Summen av lange og korte posisjoner i handelsporteføljen	Verdien av engasjementer i handelsporteføljen for interne modeller	Engasjementsbeløp for SA	Engasjementsbeløp for IRB	Herav: Generelle kredittengasjementer	Herav: Engasjementer i handelsporteføljen	Herav: Verdipapirsieringsengasjementer	Totalt		
		010	020	030	040	050	060	070	080	090	100	110	120
010	Norge ¹⁾	6.999.463	0	0	0	0	0	260.851	0	0	260.851	100 %	1,00 %
020	Sum	6.999.463	0	0	0	0	0	260.851	0	0	260.851		

Størrelsen på foretaksspesifikk motsyklisk kapitalbuffer

Rad		Kolonne
		010
010	Samlet beregningsgrunnlag	3.408.224
020	Foretaksspesifikk motsyklisk kapitalbuffersats	1,00 %
030	Krav til foretaksspesifikk motsyklisk kapitalbuffer	34.082

1) Inkl. engasjementer i øvrige land som totalt ikke overstiger 2 % av bankens samlede kredittengasjement.

3.5 Kombinert kapitalbufferkrav konsolidert

Kapitalbuffer konsolidert (%)	Ren Kjernekapital	Kjernekapital	Ansvarlig kapital
Minimumskrav til kapital Pilar 1	4,50 %	6,00 %	8,00 %
Bevaringsbuffer	2,50 %	2,50 %	2,50 %
Systemrisikobuffer	3,00 %	3,00 %	3,00 %
Motsyklisk kapitalbuffer	1,00 %	1,00 %	1,00 %
Pilar 2-krav ihht SREP fra 31.12.2019	2,50 %	2,50 %	2,50 %
Samlet kapitalkrav	13,50 %	15,00 %	17,00 %
Bankens kapital i %	23,47 %	23,70 %	23,70 %
Kapitalbuffer	9,97 %	8,70 %	6,70 %

Som det framgår av tabellen, er banken også på konsolidert nivå godt rustet til å møte både gjeldende og fremtidige kapitalkrav.

3.6 Uvektet kjernekapital for banken (Leverage Ratio)

Uvektet kjernekapitalandel beregnes på grunnlag av tallene ved utgangen av kvartalet. For balanseførte poster tilsvarer engasjementsbeløpet det beløpet som benyttes i kapitaldekningsrapporteringen. Mottatte sikkerheter (finansielt pant, garantier eller andre typer sikkerheter) reduserer ikke engasjementsbeløpet, og det er ikke gjennomført motregning av utlån og innskudd.

Engasjementsbeløpet for ikke-balanseførte poster utgjør 100 prosent av engasjementsbeløpet i kapitaldekningsrapporteringen.

Det er fastsatt et minstekrav til uvektet kjernekapitaldekning på 5 % for banker i henhold til gjeldende regelverk.

Uvektet kjernekapitalandel	2020	2019
Netto ansvarlig kapital	860.624	761.390
Engasjementsbeløp balanseposter	7.071.811	6.862.412
Engasjementsbeløp utenom balansen	170.018	159.072
Totalt engasjementsbeløp	7.241.829	7.021.484
Uvektet kjernekapitalandel	11,88 %	10,84 %

3.7 Uvektet kjernekapital konsolidert (Leverage Ratio)

Uvektet kjernekapitalandel	2020	2019
Netto ansvarlig kapital	918.341	781.837
Engasjementsbeløp balanseposter	8.326.363	
Engasjementsbeløp utenom balansen	194.741	
Totalt engasjementsbeløp	8.521.104	8.073.079
Uvektet kjernekapitalandel	10,78 %	9,68 %

4 STYRING OG KONTROLL AV RISIKO

4.1 Innledning

God risiko- og kapitalstyring er et sentralt virkemiddel i bankens verdiskapning. Styret i Flekkefjord Sparebank har en målsetting om at bankens risikoprofil skal være lav til moderat.

Banken har ved utarbeidelse av styringsdokumenter tatt utgangspunkt i Finanstilsynets moduler på de ulike områder, og de er tilpasset bankens enkle og oversiktlige organisasjon.

Risiko- og kapitalstyringen i Flekkefjord Sparebank tar utgangspunkt i overordnet strategi hvor ønsket risikonivå er angitt. Det er videre utarbeidet delstrategier og policydokument for de ulike risikoområder i banken. Strategidokumentene revurderes minst årlig.

Styringsmål og rammer nedfelt i bankens risikostراتيجier skal bidra til å sikre bankens lønnsomhet både på kort og lang sikt. Hensikten er å unngå for store risikokonsentrasjoner i virksomheten, som ved en ugunstig utvikling kan bidra til å true bankens lønnsomhet og soliditet.

I forbindelse med IK-prosessen gjennomgås alle deler av bankens virksomhet. Med utgangspunkt i risikoen knyttet til den enkelte del av virksomheten iverksettes nødvendige kontrolltiltak for å forvise oss om at arbeidsprosesser og rutiner utføres innenfor en akseptabel risiko.

4.2 Organisering og ansvar

Ansvaret og gjennomføring av bankens risikostyring og kontroll er delt mellom bankens styre, ledelse og operative enhet.

Risikostyringsfunksjonen er uavhengig av forretningsenhetene, og rapporterer direkte til administrerende banksjef.

Styret

Bankens styre har ansvar for å sørge for at banken er tilstrekkelig kapitalisert ut fra regulatoriske krav, samt påse at banken har en ansvarlig kapital som er tilstrekkelig ut fra ønsket risiko og bankens virksomhet. Styret skal godkjenne og regelmessig vurdere retningslinjer for å påta banken risikoer. Styret skal fastsette de overordnede rammer, gi fullmakter og sørge for at det utarbeides retningslinjer for risikostyringen i banken, herunder etiske retningslinjer. Bankens samlede styre utgjør både risiko- og revisjonsutvalg og godtgjørelsesutvalg.

Adm. banksjef

Har ansvaret for den overordnede risikostyringen, implementering av risikostyringen og at risikoeksponeringen overvåkes og rapporteres til styret. Adm. banksjef er videre ansvarlig for delegering av fullmakter og rapportering til styret.

Avdelingsledere

Den enkelte avdelingsleder skal ha nødvendig kunnskap om vesentlige risikoforhold innenfor eget område. De har ansvar for å styre risiko og sikre god intern kontroll innenfor egen avdeling i tråd med bankens vedtatte risikoprofil.

Controller/Complianceansvarlig

Controller har ansvar for bankens risikostyringsfunksjon, og skal bidra til å sikre at bankens risikoeksponering er kjent og innenfor den styrevedtatte risikotoleransen.

Controller har en overvåkingsfunksjon og foretar kontroller og undersøkelser av bankens intern kontroll, og styringsprosesser.

Controller er bankens compliance-ansvarlige. Compliance er en uavhengig og objektiv etterlevelses- og tilretteleggingsfunksjon som skal sikre at banken etterlever krav til virksomheten fastsatt i, eller i medhold av, lov, forskrift eller kontrakter.

Revisor

Bankens styre har engasjert RSM som internrevisor. Internrevisjonen jobber med en risikobasert tilnærming og gjennomgår risikoområdene og forretningsområdene etter styrets og ledelsens ønsker. Samtidig ruller man på prosjekter slik at man jevnlig er innom alle risikoområdene. Intern revisor utarbeider årlig en uavhengig bekreftelse av bankens intern kontroll, samt utarbeider en uavhengig bekreftelse på bankens ICAAP- og ILAAP-dokument.

Bankens eksterne revisor er PwC. Ekstern revisor etterprøver om rutiner og retningslinjer etterleves, samt vurderer om bankens modellverk knyttet til risiko- og kapitalstyring gir et riktig uttrykk for bankens samlede risiko- og kapitalsituasjon

4.3 Risiko- og kapitalstyring

Strategisk målilde

Risiko- og kapitalstyringen tar utgangspunkt i strategiske mål i bankens strategiplan, samt styringsmål i bankens øvrige strategidokumenter, fullmakter, instruksjoner og etiske retningslinjer.

Risikoanalyse

Det gjennomføres en analyse av risikoene som er identifisert for å forstå risikoenes egenskaper og årsaksmekanismer. Vesentlige risikoer skal om mulig kvantifiseres gjennom forventet tap. Primært vil dette gjelde kredittrisiko. Kvantifiseringen skal være basert på anerkjente og betryggende metoder og fremgangsmåter for måling av risiko. Ved den årlige ICAAP-prosessen (pilar II) gjennomfører ledelse og styret en vurdering av risiko- og kapitalstyringen i Flekkefjord Sparebank. Gjennom prosessen kvantifiseres, om mulig, forventet tap / økte kostnader knyttet til de enkelte risikoområder banken er utsatt for.

Risikostrategier

Gjennom risikostrategiene definerer styret ønsket risikoprofil gjennom etablering av risikobaserte rammer og måltall på de ulike risikoområder. Strategidokumentene oppdateres minimum årlig.

Bankens ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) tallfester bankens beregnede risikojusterte kapitalbehov for de forskjellige risikoområdene. Det er utarbeidet prinsipper og retningslinjer for bankens gjennomføring av ICAAP.

Rapportering

Risiko- og kapitalstyringen blir fulgt opp gjennom faste rapporter til styret, samt bankens ICAAP. Dette sikrer en løpende oppfølging av styringsmål, enkeltrisikoer og bankens samlede risiko. Det

foreligger en styrings- og rapporteringssyklus som bidrar til at styre og ledelse får løpende informasjon om status og utvikling.

Stresstester

I forbindelse med vurdering av kapitalbehov gjennomføres stresstester for å analysere hvordan negative hendelser påvirker resultatet, balansen og kapitaldekningen i banken. Stresstestene gjennomføres på områdene kreditt, likviditet og marked. Beregningene skal ta utgangspunkt i en stressperiode på minimum 3 år.

Beredskapsplaner

Uansett hvor god risikostyringen er i en bank, vil det kunne oppstå uventede tap som krever at banken har tilstrekkelig egenkapital. Banken skal derfor ha en beredskapsplan som kan iverksettes i en slik situasjon.

Kapitalstyring

En aktiv kapitalstyring er viktig for å sikre bankens soliditet over tid. Dette gjøres ved å fremskrive bankens finansielle utvikling de neste tre år frem i tid, og der det tas hensyn til et alvorlig økonomisk tilbakeslag over minimum tre år. Ut fra en slik analyse vil bankens ledelse og styre få et grunnlag for å vurdere kapitalbehovet fremover.

Oppfølging, overvåking og rapportering

Alle avdelingsledere er ansvarlig for den daglige risikostyringen innenfor eget ansvarsområde, og de skal påse at risikoeksponeringen er innenfor de rammer som er besluttet av styret og adm. banksjef.

Compliance (Etterlevelse)

Banken er opptatt av å ha gode prosesser og rutiner for å sikre etterlevelse av lover, forskrifter og rundskriv. Dette gjøres ved blant annet følgende tiltak:

- kommuniserer en tydelig etisk standard og verdigrunnlag
- sikrer at nye lover og bestemmelser implementeres i organisasjonen
- sørger for nødvendig rapportering av etterlevelsen til ledelse og styre
-

Den overordnede risikoeksponeringen og risikoutviklingen følges opp gjennom periodisk rapportering til styret.

4.4 Risikoområder

Banken eksponeres for ulike typer risiko. De viktigste er:

Kredittrisiko	<i>Kredittrisiko kan defineres som risiko for tap knyttet til at kunder eller andre motparter ikke kan gjøre opp for seg til avtalt tid og i henhold til skrevne avtaler, og at mottatte sikkerheter ikke dekker utestående krav.</i>
Likviditetsrisiko	<i>Likviditetsrisiko kan defineres som risikoen for at en bank ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser og/eller finansierte økninger i eiendelene uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger i form av prisfall på eiendeler som må realiseres, eller i form av ekstra dyr finansiering. Nivået på institusjonens ansvarlige kapital vil være en sentral forutsetning for å kunne tiltrekke seg nødvendig funding til enhver tid.</i>

Markedsrisiko	<i>Markedsrisiko kan defineres som risiko for tap i markedsverdier knyttet til porteføljer av finansielle instrumenter som følge av svingninger i aksjekurser, valutakurser, renter og råvarepriser.</i>
Operasjonell risiko	<i>Operasjonell risiko kan defineres som risikoen for tap som skyldes utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser, svikt hos mennesker og i systemer eller eksterne hendelser.</i>
Forretningsrisiko	<i>Forretningsrisiko kan defineres som risikoen for uventede inntektsvingninger ut fra andre forhold enn kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. Risikoen kan opptre i ulike forretnings- eller produktsegmenter og være knyttet til konjunktursvingninger og endret kundeatferd.</i>
Omdømmerisiko	<i>Omdømmerisiko kan defineres som risiko for svikt i inntjening og kapitaltilgang på grunn av sviktende tillit og omdømme i markedet, dvs. hos kunder, motparter, aksjeeiere og myndigheter.</i>
Strategisk risiko	<i>Risiko for uventede tap eller sviktende inntjening i forhold til prognoser knyttet til vekstambisjoner, inntreden i nye markeder eller oppkjøp. Denne risikoformen aktualiserer behovet for å se fremover og sikre seg nødvendig kapital i forbindelse med igangsatte og planlagte satsninger.</i>

Disse områdene er nærmere gjennomgått i de neste kapitlene.

5 RISIKOOMRÅDER UNDER PILAR II – REGULATORISK KAPITAL

5.1 Kreditrisiko - Standardmetoden

Definisjon

Kreditrisiko kan defineres som risiko for tap knyttet til at kunder eller andre motparter ikke kan gjøre opp for seg til avtalt tid og i henhold til skrevne avtaler, og at mottatte sikkerheter ikke dekker utestående krav.

Styring og kontroll

Kreditrisiko styres gjennom et strategidokument, et bevilgningsreglement og bankens kreditthåndbok.

Retningslinjer for bankens kredittgivning er nedfelt i et strategidokument for kredittvirksomheten fastsatt av styret. Dette ajourføres/revideres minimum en gang pr år. I dokumentet defineres bankens kredittpolicy og det fastsettes overordnede mål for eksponering knyttet til portefølje, bransje og enkeltkunder. Samlet danner dette grunnlaget for fastsettelse av ønsket risikoprofil.

Gjennom bevilgningsreglementet delegeres kredittfullmakt til kredittkomite og adm. banksjef innenfor visse rammer. Adm. banksjef kan delegerer videre fullmakter til bankens medarbeidere. De delegererte fullmaktene er relatert til enkeltengasjementers størrelse og risikoklasse. Bankens administrasjon utarbeider med grunnlag i styrets strategidokument og øvrige lover og regler en kreditthåndbok for kredittområdet.

Kompetente medarbeidere som har analytisk evne og god innsikt i risikoelementer knyttet til kunden er den viktigste forutsetning for at banken skal kunne realisere sin målsetting. Løpende kompetanseutvikling er en nødvendig innsatsfaktor for å bygge opp og vedlikeholde kompetansen. Det er ledernes ansvar å sørge for at medarbeidere innen kredittområdet har eller utvikler den nødvendige kredittkompetanse.

Flekkefjord Sparebank bruker egne risikoklassifiseringssystemer i forbindelse med bevilgning av kreditter og som grunnlag for kategorisering av kredittporteføljen. Modellene differensierer kundene basert på økonomi og sikkerhet og kategoriserer kundene i til sammen 11 klasser som kan grupperes i følgende undergrupper; lav, middels og høy risiko, samt misligholdte engasjementer. Banken etterstreber å prise kredittrisiko og har etablert prismatriser basert på risikoklassifiseringssystemet.

Risikokonsentrasjon, store engasjementer og grupper av engasjementer hvor det er en eller et fåtall felles risikodrivere som kan påvirkes samtidig, skal begrenses. Banken har vedtatt at ingen enkelt engasjementer skal overstige 15 % av ansvarlig kapital, og ingen konsoliderte engasjementer skal overstige 20 % av ansvarlig kapital. Loven tillater inntil 25 % av ansvarlig kapital. Ved årsskiftet har banken ett engasjement som overstiger 10 %.

Bankens portefølje av rentebærende verdipapirer påfører også banken kredittrisiko. Styret mottar kvartalsvis analyse og oversikt over beholdningen og alle nykjøp.

Verd Boligkreditt AS

Banken har overført deler av utlånsporteføljen til Verd. Saldo på overført portefølje pr 31.12.20 er på 900 mill kr, mens den pr 31.12.19 var på 910 mill. kr.

Kredittesponering

Tabellene nedenfor viser Flekkefjord Sparebanks totalengasjement mot kunder fordelt på risikoklasse, engasjementstype (næring/privat) og geografi. Løpetidstabell viser gjenstående løpetid for utlån, garantier og ubenyttet bevilgning.

5.1.1 Engasjementer fordelt på risikotype

Utlån til kunder fordelt etter risikoklasse	31.12.2019				31.12.2019
	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Totalt	Totalt
Lav risiko	4.591.660	152.276	0	4.743.936	4.413.056
Middels risiko	829.827	277.982	1.251	1.109.060	1.182.657
Høy risiko	95.352	65.492	71.114	231.958	367.652
Påløpte renter i 2019 ikke fordelt				0	8.931
Brutto balanseført verdi	5.516.840	495.750	72.364	6.084.955	5.972.295

Ubenyttet kredittrammer fordelt etter risikoklasse	31.12.2019				31.12.2019
	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Totalt	Totalt
Lav risiko	567.424	9.815	0	577.239	570.123
Middels risiko	39.044	25.450	3	64.498	46.620
Høy risiko	1.350	5.706	324,2	7.380	13.217
Sum	607.818	40.971	327	649.117	629.960

Finansielle garantier fordelt etter risikoklasse	31.12.2019				31.12.2019
	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Totalt	Totalt
Lav risiko	26.022	783	0	26.805	31.253
Middels risiko	4.816	196	0	5.012	6.543
Høy risiko	2.633	299	854	3.786	2.257
Sum	33.471	1.278	854	35.603	40.053

5.1.2 Engasjementer fordelt på geografisk områder

Kredittengasjement fordelt på geografi	Utlån		Garantier		Ubenyttede kredittrammer	
	31.12.2020	31.12.2019	31.12.2020	31.12.2019	31.12.2020	31.12.2019
Flekkefjord, Farsund, Hægebostad, Kvinesdal, Lund, Lyngdal og Sokndal	4.678.541	4.619.104	34.980	39.530	516.821	500.394
Norge forøvrig	1.393.668	1.330.525	623	524	130.024	128.415
Utland	12.746	13.736	0	0	2.271	1.152
Periodiserte renter		8.931				
Sum kunder, hovedstol	6.084.954	5.972.295	35.603	40.053	649.117	629.960

5.1.3 Engasjementer fordelt på bransjer

Kredittengasjementer fordelt på næring og sektor	Utlån		Garantier		Ubenyttede kredittrammer	
	31.12.2020	31.12.2019	31.12.2020	31.12.2019	31.12.2020	31.12.2019
Personkunder	4.877.634	4.732.431	3.187	9.459	511.191	494.928
Jordbruk og tilknyttede tjenester	141.315	144.752	117	117	7.832	5.696
Skogbruk og tilknyttede tjenester	5.598	4.706	126	126	2.078	776
Fiske og fangst	12.284	13.015	0	0	1.767	1.754
Akvakultur (fiskeoppdrett og klekkerier)	2.052	2.407	0	0	530	277
Bergverksdrift og utvinning	764	889	100	100	436	311
Tjenester tilknyttet utvinning av råolje og naturgass	0	0	0	0	0	0
Utvinning av råolje og naturgass	0	0	0	0	0	0
Industri	55.401	45.341	430	0	10.878	13.208
Bygging av skip og båter	28.610	16.299	0	430	10.468	2.401
El-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning	5.883	0	1.914	2.127	0	0
Vannforsyning, avløps- og renovasjonsvirksomhet	0	0	0	0	0	0
Utvikling av byggeprosjekter	21.432	44.359	777	1.516	3.272	3.955
Bygge- og anleggsvirksomhet	63.251	54.609	8.942	6.461	17.484	36.636
Varehandel, reparasjon av motorvogner	55.381	70.501	4.320	4.930	26.906	18.986
Utenriks sjøfart og rørtransport	2.492	2.475	0	0	8	25
Transport ellers og lagring	47.447	47.059	7.532	6.630	2.610	3.365
Overnattings- og serveringsvirksomhet	52.602	51.116	0	0	1.802	2.093
Informasjon og kommunikasjon	6.809	5.424	0	150	585	673
Omsetning og drift av fast eiendom	554.813	566.891	7.908	7.681	36.450	28.154
Faglig og finansiell tjenesteyting	31.369	24.997	0	0	4.483	6.760
Forretningsmessig tjenesteyting	21.679	19.872	180	180	2.954	2.064
Tjenesteytende næringer ellers	98.136	116.223	70	145	7.382	7.898
Sum kunder	6.084.954	5.963.365	35.603	40.053	649.116	629.960
Periodiserte renter (for 2020 er disse i tallene for utlån)	0	8.931				
Nedskrivninger	-21.765	-21.042				
Sum kunder	6.063.190	5.951.254	35.603	40.053	649.116	629.960

5.1.4 Gjenstående løpetid for engasjementene

Engasjementstype:	Uten forfall	Under 3 mnd	3 - 12 mnd	1 - 5 år	Over 5 år	Totalt
Utlån til kunder	911.408	64	5.904	179.928	4.987.651	6.084.955
Garantier	21.925	338	1.502	11.838	0	35.603
Ubenyttet bevilgning	649.116	0	0	0	0	649.116
Totalengasjement	1.582.449	402	7.406	191.766	4.987.651	6.769.674

5.1.5 Nedskrivning på utlån og garantier

Utlån til kunder er vurdert i henhold til IFRS. Alle engasjementer blir fulgt opp ved fortløpende ved gjennomgang av restanselister og overtrekklister. Tapsutsatte engasjement og misligholdte lån vurderes fortløpende og minimum kvartalsvis.

Et engasjement anses som misligholdt når kunden ikke har betalt forfalte terminer på utlån innen 90 dager etter forfall, eller når overtrekk på rammekreditt eller innskuddskonti ikke er inndekket innen 90 dager etter at rammekreditten eller kontoen ble overtrukket. Tapsutsatte lån er lån som ikke er misligholdt, men hvor kundens økonomiske stilling innebærer sannsynlighet for tap på et senere tidspunkt. Konstaterte tap på engasjementer er tap som regnes som endelige.

Individuelle nedskrivninger på lån og grupper av lån foretas i de tilfeller det foreligger objektive bevis for verdifall. Verdifallet må være et resultat av en eller flere hendelser inntruffet etter første gangs bokføring. Nedskrivningen beregnes som differansen mellom utlånets bokførte verdi og nåverdien av estimerte framtidige kontantstrømmer, neddiskontert med lånets effektive rente. Vurdering av om det foreligger objektive bevis for verdifall skal foretas enkeltvis av alle utlån som anses vesentlige. Vesentlige og spesielt utsatte engasjementer gjennomgås kvartalsvis. Når det gjelder vurdering av sikkerheter på panteobjekter ved individuelle nedskrivninger, verdsettes disse til antatt virkelig verdi på antatt tidspunkt for realisasjon eller egen overtakelse av sikkerheter.

Nedskrivningsmodell

Under IFRS 9 skal tapsnedskrivninger innregnes basert på forventet kredittap. Den generelle modellen for nedskrivninger av finansielle eiendeler i IFRS 9 gjelder for finansielle eiendeler som måles til amortisert kost eller til virkelig verdi med verdiendringer over andre inntekter og kostnader og som ikke hadde inntrufne tap ved første gangs balanseføring. I tillegg er også lånetilsagn, finansielle garantikontrakter som ikke måles til virkelig verdi over resultatet omfattet.

Målingen av avsetningen for forventet tap i den generelle modellen avhenger av om kredittrisikoen har økt vesentlig siden første gangs balanseføring. Ved førstegangs balanseføring og når kredittrisikoen ikke har økt vesentlig etter førstegangs balanseføring, er avsetningene basert på 12-måneders forventet tap («trinn 1»). 12-måneders forventet tap er det tapet som er forventet å inntreffe over levetiden til instrumentet, men som kan knyttes til begivenheter som inntreffer de første 12 månedene. Hvis kredittrisikoen har økt vesentlig etter førstegangsinnregning, men det ikke foreligger objektive bevis på tap, er avsetningene basert på forventet tap over hele levetiden («trinn 2»). Hvis kredittrisikoen har økt vesentlig og det foreligger objektive bevis på verdifall (mislighold), avsettes for forventet tap over levetiden («trinn 3»).

Uavhengig av dette kan en anta at kredittrisiko ikke har økt vesentlig siden førstegangsinnregning dersom det finansielle instrumentet anses å ha en lav kredittrisiko på rapporteringstidspunktet. Banken har benyttet unntaket om lav kredittrisiko for balansepostene «Kontanter og fordringer på sentralbanker» og «Utlån og fordringer på kredittinstitusjoner».

Risikoklassifiseringssystem (PD-modell)

Flekkefjord Sparebank benytter en PD-modell som er utviklet i fellesskap med flere andre banker. Modellen beregner en misligholdsansynlighet neste 12 måneder for den enkelte kundens finansielle stilling og betalingsadferd. For næringsengasjementer er dette regnskap og betalingshistorikk m.m. For privatpersoner er det betalingshistorikk, innskudd og utlån m.m.

Hele porteføljen klassifiseres månedlig og kundene gis en risikoklasse fra A til K, hvor A er best. Risikoklasse K består av lån som er misligholdt over 90 dager, lån med individuelle nedskrivninger og lån til selskaper/personer som er gått konkurs. Systemet muliggjør en overvåking av risikoutviklingen i utlånsporteføljen.

Modellene er også integrert i bankens saksgangssystem, og er en del av kredittvurderingen av kunder. Bankens prising av utlån skal normalt gjenspeile risikoen knyttet til engasjementet.

Sikkerhetsdekning er ikke hensyntatt i risikoklassifiseringen banken benytter.

Banken har følgende risikoklasser med tilhørende misligholdsansynlighet (PD) og gruppering:

Risikoklasse	PD
A (lav)	[0.00;0.10>
B (lav)	[0.10;0.25>
C (lav)	[0.25;0.50>
D (lav)	[0.50;0.75>
E (middels)	[0.75;1.25>
F (middels)	[1.25;2.00>
G (middels)	[2.00;3.00>
H (høy)	[3.00;5.00>
I (høy)	[5.00;8.00>
J (høy)	[8.00;100.00>
K (høy)	[100.00] (Mislighold)

Kreditt og forringelsesrisiko

Nedenfor fremkommer samlet engasjementsbeløp fordelt på misligholdte engasjementer og øvrige tapsutsatte engasjementer. Videre fremkommer oversikt over balanseførte og resultatførte tap inneværende år.

5.1.5.1 Misligholdte og øvrige tapsutsatte engasjement fordelt på kundegrupper og bransjer

	Misligholdte engasjement	Trinn 3 nedskrivinger	Øvrige tapsutsatte	Trinn 3 nedskrivinger
Industri	0	0	476	513
El., gass-,damp-, og varmtvannsforsyning	0	0	5.883	1.396
Varehandel, reparasjon av motorvogn	371	339	0	0
Transport ellers og lagring	0	0	133	114
Overnattings- og serveringsvirksomhet	195	23	1.022	450
Omsetning og drift av fast eiendom	15.857	4.388	16.617	3.478
Tjenesteytende næringer ellers	9.820	4.326	0	0
Sum Næring	26.243	9.076	24.131	5.951
Personmarked	17.221	1.603	0	0
Sum engasjement	43.464	10.679	24.131	5.951

5.1.5.2 Misligholdte og øvrige tapsutsatte engasjement fordelt på geografisk område

	Misligholdte engasjement	Øvrige tapsutsatte
Flekkefjord, Farsund, Hægebostad, Kvinesdal, Lund, Lyngdal og Sokndal	37.190	24.131
Øvrige geografiske områder	6.274	0
Sum engasjement	43.464	24.131

5.1.5.3 Resultatført tap

Resultatført tap	2020
Periodens endring i IFRS 9 nedskrivninger	464
Periodens endring i individuelle nedskrivninger	10.231
Periodens endring i amortisering av nedskrivninger	2.942
Konstaterte tap med tidligere nedskrivninger	5
Konstaterte tap uten tidligere nedskrivninger	4
Inngang på tidligere konstaterte nedskrivninger	157
Sum kredittap på utlån, garantier og ubenyttet kreditt	13.489

Bruk av ratingbyråer

Flekkefjord Sparebank anvender ikke ratingbyråer eller eksportkredittbyråer ved kapitalvurderingen.

Sikkerheter

Hovedtyper av pant som benyttes ved fastsettelse av kapitalkravet er pant i bolig og fritidsbolig. Ved fastsettelse av forsvarlig verdigrunnlag legges sikkerhetens markedsverdi til grunn.

Brutto engasjement med pant i bolig er på kr 5,9 mrd kr., hvorav kr 5,5 mrd kr. er vektet med 35 % i samsvar med gjeldende regelverk.

Motpartsrisiko for finansielle derivater

Flekkefjord Sparebank har p.t. ingen renteswapavtaler eller sikringsforretninger.

5.2 Operasjonell risiko

Definisjon

Operasjonell risiko er risikoen for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser.

Styring og kontroll

Styring og kontroll av operasjonell risiko omfatter;

- Overordnet risikostyring og kontroll
- Operativ styring og kontroll
- Intern og ekstern revisors kontroll

Bankens styre har fastsatt retningslinjer for området gjennom dokumentene strategi for risikostyring og internkontroll og et eget strategidokument for operasjonell risiko i banken. Dokumentene ajourføres/revideres årlig.

Styring og kontroll med operasjonell risiko inngår som en viktig del av bankens arbeid ihht. internkontrollforskriften. Sentralt i bankens overordnede styring og kontroll av operasjonell risiko er bankens årlige vurdering av strategiske risikoer og risikoer knyttet til de ulike forretnings- og støtteprosesser. Denne vurderingen danner grunnlaget for fastsettelse av kontrolltiltak relatert til de identifiserte risikoer.

Det operative ansvaret for styring og kontroll av operasjonell risiko, og således også kvaliteten i bankens drift, ligger hos den enkelte avdelingsleder.

Det er etablert rutiner for registrering av operasjonelle tap. I tillegg foretas en løpende gjennomgåelse av anbefalinger fra ekstern revisor som grunnlag for implementering av forbedringstiltak på reviderte områder.

6 Tilleggs kapital (Pilar II)

6.1 Innledning

Flekkefjord Sparebank følger Finanstilsynets retningslinjer i rundskriv 12/2016 ved beregning av tilleggs kapital etter Pilar II.

6.2 Kredittrisiko

Styring og kontroll

Styring og kontroll av kredittrisiko er beskrevet under punkt 5.1.

Ved vurdering av Pilar 2 tillegg på kredittrisiko vurderes følgende forhold som ikke er hensyntatt i Pilar 1:

- motpartrisiko
- avvikende høy utlånsvekst
- avvikende porteføljekvalitet på næringskunder
- underestimert av kredittrisiko for ubenyttede kredittrammer med null prosent konverteringsfaktor
- konsentrasjon mot enkeltkunder næring
- konsentrasjon mot enkelt næringer
- restrisiko

Motpartsrisiko er primært knyttet til utlåns- og garantiporteføljen, men også til verdipapirbeholdningen i sertifikater, obligasjoner, aksjer og andeler i verdipapirfundsandeler, samt til innskudd i andre finansinstitusjoner.

Restrisiko i kredittrisikoen er risikoen for at sikkerheter det tas hensyn til ved fastsettelse av kapitalkravet for kredittrisiko er mindre effektive enn forventet.

Det utføres stressscenarier der bankens tapsprosent økes vesentlig over tid, og økonomisk kapital vurderes ut fra beregnet kapitalbehov.

6.3 Likviditetsrisiko

Definisjon

Likviditetsrisiko er risikoen for ikke å være i stand til å oppfylle sine forpliktelser og/eller ikke evne å finansiere økning i eiendeler, herunder ønsket vekst, uten vesentlige økte kostnader.

Styring og kontroll

Styringen av likviditetsrisiko tar utgangspunkt i fastlagt strategi, og likviditetsrisiko styres på overordnet nivå etter en rekke parametere hvor LCR (Liquidity Coverage Ratio), NSFR (Net Stable Funding Ratio) og bankens innskuddsdekning er blant de vesentligste.

Banken finansierer sin virksomhet gjennom innskudd fra kunder, gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer og egenkapital. Det søkes å oppnå en innskuddsstruktur med mange mindre innskudd da banken ikke skal gjøre seg avhengig av store enkeltinnskudd. Når det gjelder innlånskilder for

øvrig, legger banken vekt på diversifisering hvor så vel långivere, perioder og instrumenter inngår. Banken legger vekt på at likviditetsrisikoen skal være moderat.

6.3.1 Bankens funding og likviditet

Innskudd fra kunder er bankens viktigste fundingkilde. Innskuddsdekninger, målt som innskudd i prosent av brutto utlån, var pr. 31.12.2020 på 82,8 %.

Banken har ubenyttede trekkrettigheter på 100 mill. kr i DNB.

Banken er medeier i Verd Boligkreditt AS, og saldo på overført portefølje pr 31.12.20 er på 900 mill. kr. Ytterligere overføring av portefølje vil kunne tilføre banken likviditet.

6.3.1.1 Forfallsstruktur på bankens obligasjonslån

Banken har følgende gjeld og forfallstruktur på bankens innlån.

Forfallsstruktur	2021	2022	2023	Totalt
Obligasjonslån	555	270	300	1.125

6.3.1.2 Bankens likviditet

	2020	2019
LCR	183	246
NSFR	153	152

Likviditetssituasjonen i banken er tilfredsstillende.

Banken anser den løpende beregning og rapportering av LCR og NSFR som stresstester av bankens likviditet.

6.4 Markedsrisiko

Definisjon

Markedsrisikoen er risikoen for tap som skyldes endringer i rente, aksje-/verdipapirkurser, valutakurser og spreadutgang. Markedsrisiko oppstår hovedsakelig i forbindelse med rente- og valutahandel, bankens investeringer i verdipapirer og som følge av fundingaktiviteten.

Styring og kontroll

Markedsrisiko styres og overvåkes med bakgrunn i rammer vedtatt av styret i et eget strategidokument for markedsrisiko. Dokumentet ajourføres/revideres årlig.

I banken er markedsrisikoen begrenset, med bakgrunn i:

- Banken har den vesentlige andelen av innskudd og utlån i flytende rente
- Bankens eksponering i aksjemarkedet er ubetydelig
- Bankens transaksjoner i valuta er uvesentlig

6.4.1 Egenkapitalposisjoner

Banken har ikke handelsportefølje. Aksjene er i hovedsak strategiske plasseringer i samarbeidende selskap. Egenkapitalposisjonene klassifiseres til virkelig verdi over resultat.

	Anskaffelses kost	Bokført verdi	Virkelig verdi
Aksjer , børsnoterte	3.711	24.340	24.640
Aksjer, strategiske eierandeler	116.153	162.131	162.131
Egenkapitalbevis, børsnoterte	10.963	18.907	18.607
Egenkapitalbevis, strategiske eierandeler	948	1.117	1.117
SUM aksjer og andeler	131.775	206.495	206.495
Netto urealisert gevinst / tap		74.720	

6.4.2 Renterisiko

Renterisikoen oppstår som følge av at de enkelte eiendels- og gjeldspostene har ulik gjenstående rentebindingstid. I bank er renterisikoen knyttet til fastrente utlån / innskudd og obligasjonsporteføljen.

Flekkefjord Sparebanks styre har vedtatt rammer for den totale renterisikoen på bankens obligasjonsportefølje, fastrentelån og fastrenteinnskudd, med mål om å balansere risiko så nær null som praktisk mulig. Totale innskudd og utlån med fast rente er begrenset.

Renterisiko på obligasjonsporteføljen måles og rapporteres kvartalsvis ut fra en renteendring på +/- 2 prosentpoeng.

6.4.3 Spreadrisiko

Banken er utsatt for kredittspreadrisiko. Dette er risikoen for tap som følge av endringer i kredittspreader på rentebærende verdipapirer på bankens balanse. Bankens metode for overvåking av denne risikoen er basert på modell utviklet av Finanstilsynet, og estimerer endring i verdi på rentepapirer, hensyntatt rating og løpetid. For en nærmere beskrivelse av metoden, se Finanstilsynets «Modul for markedsrisiko».

Bankens tilleggskapital for kredittspreadrisiko er beregnet ut fra Finanstilsynets tabell for spreadutganger ut fra definerte risikoklasser på obligasjonene.

6.5 Operasjonell risiko

Med operasjonell risiko menes risiko for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser. Operasjonell risiko går på tvers av bankens øvrige risikoer.

Sentrale underkategorier av operasjonell risiko er IKT risiko, forbrukervern, risiko for hvitvasking og terrorfinansiering, nøkkelmanrisko og renommé risiko.

5.5 Forretnings-, omdømme- og strategisk risiko

Banken er eksponert mot følgende vesentlige risikoer i tillegg til de som er gjennomgått i det overstående:

Forretningsrisiko:

Forretningsrisiko kan defineres som risikoen for uventede inntektsvingninger ut fra andre forhold enn kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. Risikoen kan opptre i ulike forretnings- eller produktsegmenter og være knyttet til konjunktursvingninger og endret kundeatferd.

Omdømmerisiko:

Omdømmerisiko kan defineres som risiko for svikt i inntjening og kapitaltilgang på grunn av sviktende tillit og omdømme i markedet, dvs. hos kunder, motparter, aksjeeiere og myndigheter.

Strategisk risiko:

Risiko for uventede tap eller sviktende inntjening i forhold til prognoser knyttet til vekstambisjoner, inntreden i nye markeder eller oppkjøp. Denne risikoformen aktualiserer behovet for å se fremover og sikre seg nødvendig kapital i forbindelse med igangsatte og planlagte satsninger.

7 OPPSUMMERING

Bankens styring og kontroll med risikoområdene inngår som en viktig del av bankens arbeid med internkontrollen. Sentralt i bankens overordnede styring og kontroll er bankens årlige vurdering av strategiske risikoer og risikoer knyttet til de ulike forretnings- og støtteprosesser. Denne vurderingen danner grunnlag for fastsettelse av kontrolltiltak relatert til de identifiserte risikoer slik at banken har en gjenværende risiko som er innenfor de fastsatte rammer.